

Mgr. František Fojtík, znalec
Religionistika, ekklesiologie, sekty a nová náboženská hnutí
Brantice 298, 79393, tel.: 602-739-608, e-mail: gad.gad@seznam.cz

Znalecký posudek Číslo 1/1347/2011

Posouzení některých otázek v souvislosti s žádostí o registraci církve Ukrajinská pravověrná řecko-katolická církev (dále jen UPŘKC)

Objednatel znaleckého posudku:

Ministerstvo kultury
Maltézské náměstí 471/1
118 11 Praha 1

Účel posudku:

V souladu s usnesením MKČR č.j. MK 46372/2011 OC o ustanovení znalce pro účely registračního řízení Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve posoudit, zda se jedná o církev či náboženskou společnost a zda ve věci názvu, činnosti nebo učení Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve tohoto registrujícího se subjektu nejsou překážky pro registraci definované zákonem 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech

Vypracoval: Mgr. František Fojtík

Počet stran: 22

Počet stejnopisů: 2

Datum vyhotovení: 31. ledna 2011

1. ÚVOD

1.1. Znalecký úkol

V rámci řízení o registraci Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve je třeba posoudit, zda nejsou dány překážky pro registraci církve, a to v následujících otázkách: v otázce názvu, činnosti registrujícího se subjektu (zda se jedná o církev či náboženskou společnost); v otázce učení a náboženské praxi. Znalci byly položeny následující otázky:

1. Jedná se v případě Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve o církev a náboženskou společnost ve smyslu ust. par. 3 písm. a) zákona č. 3/2002 Sb. („církevního zákona“)?
2. Vytváří církev na území ČR činnost (tj. například bohoslužby, vyučování a duchovní služby) ve smyslu shora cit. ustanovení zákona?
3. Je název církve zaměnitelný s jiným názvem již registrované církve a náboženské společnosti na území ČR? Je zaměnitelnost záměrem církve či církve tuto zaměnitelnost při své činnosti využívá? Je takováto případná zaměnitelnost potenciálně nebezpečná pro jakoukoliv registrovanou církev a náboženskou společnost na území ČR (např. pro Církev řeckokatolickou), třeba tím, že by mohla poškodit její dobrou pověst?

4. Jaká je stávající organizační struktura církve? Odpovídá tato tvrzením uvedeným v základním dokumentu církve?
5. Má církev vazby na zahraniční církve nebo náboženské společnosti? Pokud ano, v čem tyto vazby spočívají?
6. Jaký je vztah církve k jiným náboženským skupinám: k jiným křesťanským církvím obdobného typu, k ostatním křesťanským církvím, k nekřesťanským náboženským společnostem?
7. Lze v učení či činnosti církve vysledovat prvky národnostní, etnické nebo rasové nesnášenlivosti? Jaký má církev postoj k ostatním minoritám ve společnosti (např. sexuální menšiny) a jejich právům?
8. Jakým způsobem církev postupuje ve snaze o získání nových členů?
9. Je přípustná mezi členy církve dílčí výhrada k některým bodům jejího učení? Jaký má případný nesouhlas s naukou církve důsledky pro věřícího?
10. Jeví pastorační aktivity církve známky fyzického či psychického nátlaku? Vede učení nebo činnost církve k poškozování sociálních vazeb svých členů?
11. Omezuje učení nebo činnost církve právo na vzdělání nebo přístup ke zdravotní péči?
12. Jakým způsobem je církev financována?
13. Nezaměkla církev ve svém podání podstatné znaky svého učení, řídicí struktury či jiné podrobné informace?

1.2. Informační zdroje a materiály, ze kterých znalecký posudek vychází

1.2.1 Posudek vycházel z následujících informačních zdrojů:

1. relevantní odborné literatury,
2. vlastních poznatků a studia církví, sborů a hnutí podobného typu křesťanské zbožnosti,
3. Základního dokumentu UPŘKC (materiál poskytnutý MKČR),
4. Základní charakteristiky církve (materiál poskytnutý MKČR)
5. Internetových stránek <http://uogcc.org.ua/cz>; <http://catholicnews.org.ua/>;
<http://www.community.org.ua/>; <http://www.farnostslusovice.cz/sdeleni-arcibiskupa-graubnera-k-dopisum-z-ukrajiny/>; <http://gloria.tv/>; <http://www.stjoseph.cz/g092.html>;
<http://cs.newikis.com/>; <http://www.sme.sk/c/5191875/slovenska-cirkev-sa-cisti-od-kacirov-exkomunikovala-rebelov.html>;
<http://slavic-unity.com/viewtopic.php?f=7&t=2146>;
6. strukturovaných rozhovorů s členy přípravného výboru paní Vlastou Jeníčkovou, otcem Václavem (Stanislav Cigánek) a knězem Andrijem Pylypivem
7. kázání
8. poznatků získaných z návštěv bohoslužebných shromáždění,
9. rozhovorů s řadovými členy církve
10. nálezů a usnesení Ústavního soudu ÚS 171/97; ÚS 6/02; ÚS 2/06; ÚS 146/03; ÚS 26/94
11. usnesení Nejvyššího soudu 28 Cdo 1271/2006; 21 Cdo 304/2010; 21 Cdo 702/2007;
12. ostatních informačních zdrojů (internetové diskuse, příspěvky na webových stránkách, e-mailová korespondence s relevantními osobami, další materiály zaslané MKČR).

2. Nález

2.1. Souhrnné informace o činnosti a učení Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve

Charakterizovat Ukrajinskou pravověrnou řecko-katolickou církev jak po stránce religionistické, tak po stránce ekklesiologické je velmi nesnadné. Komplikace jsou způsobeny těmito faktory:

1. **proces jasného ukotvení a sebeidentifikace** nejen že v církvi není ukončen, ale **stojí na úplném začátku**. To v praxi znamená, že tvář církve, její dokumenty, směřování atd. se mění doslova před očima. I v průběhu vypracovávání znaleckého posudku, tedy po dobu 4 měsíců (což je z hlediska historie vývoje církví velmi malý časový úsek) představitelé registrující se církve měnili i zcela zásadní základy, na kterých církev stojí. Příkladem budiž změna názvu, a to změna nikoliv nevýznamná. Bylo proto obtížné psát posudek na církev, která se takto dynamicky utváří, protože nebylo vždy zřejmé, na které důrazy se zaměřit, když podléhaly (nebo mohly podléhat) dramatickým změnám v průběhu tak krátkého času.
2. **v registrující se církvi se sdružují nejrozumnější nesourodé skupiny věřících**, které spojují spíše obecné ideály, ale ve věcech theologie, učení, v projevech kultu nebo výkonu ritu se výrazně liší. Zde nutno podotknout, že prozatím i tato obecnější (ideová) rovina dokáže členy církve pevně spojit, což lze přičíst entusiasmu, na jehož vlně je momentálně církev ve svých počátcích nesena. Dovolím si predikovat, že vznikající církev se nevyhnutelně zanedlouho ocitne ve fázi, kdy buďto bude zpřesňovat konkrétní podobu své věrouky a praktického výkonu kultu nebo, pokud tak neučiní, začne se štěpit na menší skupinky, které se budou postupně od jádra církve oddělovat. Pro potřeby znaleckého zkoumání proto bylo nezbytné identifikovat alespoň nejdominantnější proudy, které mají dle názoru znalce největší možnost udávat tón dalšímu směřování registrující se církve.
3. s výše uvedeným souvisí, že **UPŘKC lze hodnotit výrazně odlišně dle několika úhlů pohledu**, ze kterých se na tuto vznikající církev díváme. Nejvýznamnější úhly pohledu jsou 4:
 - a. z hlediska písemných materiálů
 - b. z hlediska perspektivy „sesterské“ Ukrajinské pravověrné řeckokatolické církve na Ukrajině
 - c. z hlediska pražské komunity
 - d. z hlediska moravské komunity

Z religionistického a ekklesiologického hlediska řadíme Ukrajinskou pravověrnou řecko-katolickou církev mezi:

1. křesťanské církve
2. církve hlásící se ke katolicismu
3. tzv. „oddělené katolické církve“

UPŘKC je křesťanskou církví. Členové věří, že v osobě Ježíše z Nazaretha se svět dočkal židovskými spisy zaslíbeného mesiáše, Krista – zachránce lidstva. Zachráněn (spasen) je každý člověk, který uvěří v Ježíše Krista a vyzná jej za Pána svého života. Na znamení rozhodnutí člověka žít nový život ve slépějích Ježíše je vykonáván obřad křtu. Krom tohoto základu se UPŘKC hlásí k mnoha dalším článkům víry, z nichž je patrné, že sama sebe vnímá za součást katolické tradice (viz „Základní dokument“). Tomuto sebevnímání nelze než přitakat.

Ukrajinskou pravověrnou řecko-katolickou církev můžeme řadit mezi katolické církve, avšak mezi tzv. „oddělené katolické církve“. Tyto církve vznikly houfně zejména po I. (1869-

1870) a II. vatikánském koncilu (1962-1965), a to z důvodu nesouhlasu s jejich závěry a z důvodu nesouhlasu s věroučnými tendencemi uvnitř církve. Jednou z takových tendencí té doby byl modernismus. Modernismus spočíval (spočívá) ve snaze přiblížit církev světu například přeznačením víry na souhrn etických zákonů, prosazováním historicko-kritického přístupu k výkladu Bible svatě i k víře samé, akceptování evoluce, popíráním zázraků jako nadpřirozených Božích zásahů či třeba zpochybňováním křesťanství jakožto jediné cesty ke spáse (synkretismus). Modernistické tendence nalezneme i v dnešní katolické církvi, a to i u čelných představitelů církevní hierarchie. Mnohé oddělené katolické církve se vůči modernismu vymezují a poukazují na to, že současná katolická církev se zpronevěřila svému poslání, když tyto modernistické tendence nejen že toleruje, ale mnohdy je i jejich nositelem. Z modernismu je obviňován bývalý papež Jan Pavel II., současný papež Benedikt XVI. Z představitelů české katolické hierarchie jsou pro modernismus kritizováni kardinál Miloslav Vlk nebo např. kněz Tomáš Halík. Příkladem oddělených katolických církví je Kněžské bratrstvo svatého Pia X. nebo řada tzv. sedisvakantistických církví či hnutí, která tvrdí, že současná katolická církev nemá obsazený papežský stolec, neboť poslední papežové se sami svým učením exkomunikovali z katolické církve (např. Latinská církev, Společnost Karla IV., Palmariánská katolická církev apod.).

Také pro UPŘKC je typické, že se výrazně distancuje od modernistických tendencí, které podle ní ovládají současnou katolickou církev. Kritika a nesouhlas například s modernistickými tendencemi v katolické církvi (uvádím například, protože jsou mnohá hnutí, která se naopak domnívají, že je stávající katolická církev příliš ortodoxní a tradiční a tato hnutí zase protestují proti zkosnatělosti církve (!)) může vyústit buďto ve vznik duchovního proudu nebo dokonce oficiálně ustanoveného společenství (např. řádu), které pak působí uvnitř katolické církve a snaží se o reformu zevnitř, nebo ve vznik samostatného společenství, hnutí nebo církve, která se zcela formálně oddělí od oficiálních struktur katolické církve. UPŘKC reprezentuje hnutí, která z nejružnějších důvodů zvolila variantu odštěpení se od stávající církevní hierarchie.

2.2. UPŘKC – historie a současnost

Vznik UPŘKC je spjat s osobou pana Stanislava Cigánka, kněze vysvěceného v roce 2009 v římsko-katolické bratislavské diecézi po studiích teologie v Bratislavě. Stanislav Cigánek byl vychováván jako římský katolík, ale dlouhou dobu inklinoval k řecko-katolické zbožnosti. Od roku 1998 navštěvoval společenství řecko-katolických věřících v kostele Svatého Klimenta v Praze, kde se seznámil s množstvím ukrajinských věřících mezi kterými našel přátele a souvěrce, kteří byli podobně nastaveni ve věci učení a zbožnosti. Řeckým katolíkem se stal vstupem do řecko-katolického řeholního společenství v Praze, které však bylo rozhodnutím římské autority zrušeno.

Přestože vystudoval římsko-katolickou teologii a dokonce půl roku působil na Slovensku jako kaplan (Senica). Podle svých slov se Cigánek z důvodu svého přesvědčení rozhodl z církve odejít. Ve skutečnosti byl 17. prosince 2009 suspendován z kněžské služby a zároveň exkomunikován bratislavským biskupem Stanislavem Zvolenským pro údajnou herezi. **Poté, na přelomu let 2009/2010 došel Stanislav Cigánek k rozhodnutí založit samostatnou církev.** Protože po celou dobu svého působení měl Stanislav Cigánek kontakty s ukrajinskými věřícími, po odchodu ze služby kaplana sloužil z velké míry právě jim a oslovovalo ho „...*duchovní probuzení a reforma církve mající svůj počátek na Ukrajině...*“ (viz Základní dokument, čl. 9, odst. 2), rozhodl se založit církev UPŘKC. Probuzením a reformou církve mají zakladatelé UPŘKC na mysli nedávný vývoj na náboženské scéně na Ukrajině, kde došlo k velkému schizmatu Ukrajinské řeckokatolické církve, kdy se v srpnu 2009 oddělila od stávající etablované církve část biskupů, kteří založili Ukrajinskou pravověrnou řecko-katolickou církev - **Українська Правовірна Греко-Католицька Церква** (pro odlišení budu používat zkratku, kterou tato církev používá na internetových

stránkách v angl. verzi: UOGCC). Církev na Ukrajině je z hlediska věrouky pro Cigánkovu UPŘKC inspirací, podle svého vlastního vyjádření je s ní v záležitostech věrouky v jednotě.

UPŘKC chce být podle Cigánka z hlediska církevní struktury samostatná a na UOGCC nezávislá. Stanislav Cigánek tedy začíná od roku 2010 působit v Praze jako duchovní nové církve UPŘKC, a to zejména v prostředí Ukrajinců.

Duchovní život UPŘKC se odehrává převážně v domácnostech jednotlivých věřících. Mohou mít podobu sdílení, modlitebních setkání, rozjímání nad Bibli nebo mše s eucharistií (večeří Páně) vedené ve stylu východní liturgie. Od začátku roku 2012 si církev pronajímá kostel Sacre Cour v Praze (Holečkova 31, Smíchov) a každou neděli od 10:00 zde slouží bohoslužby. Pražskou komunitu věřících lze počítat v řádech desítek, sympatizantů je však daleko více (v řádech stovek).

Souběžně se na Moravě a v jiných částech republiky ustavují neformální skupinky věřících katolíků, kteří nejsou spokojeni s vývojem v katolické církvi (viz výše) a vytvářejí malá domácí společenství. Tyto malé skupinky věřících povětšinou procházejí podobným vývojem od snahy přinést duchovní obrodu a prosadit své duchovní vnímání katolické víry do místních farností; k oddělení se od místního společenství v případě, že mají pocit, že jejich snahy jsou zmařeny až k hledání nového duchovního domova. Takové skupinky nalezneme po celé České republice. Některé z těchto neformálních skupin využily možnosti začlenit se pod nově vznikající UPŘKC a nalézt tak své nové duchovní zakotvení. Příkladem jsou komunity ve Zlatých Horách, Havířově, Slušovicích, Ostravě, Opavě, Brně. Nejpočetnější komunita je v oblasti Starých Oldřůvek, Vítkova a Budišova nad Budišovkou. Krom toho, že se scházejí ve svých městech, jedenkrát do měsíce (většinou první neděli v měsíci) se věřící sjíždějí ke společným bohoslužbám na soukromý statek manželů Svozilových v Příkazech u Olomouce (Příkazy č.p. 8).

Tyto komunity čítají několik desítek věřících, kteří tvoří jakési „pevné jádro“ a další desítky až stovky těch, kteří se v průběhu času objevují a zase mizí podle toho, nakolik je duchovní život tohoto prozatím nesourodého společenství osloví.

Na tomto místě je třeba zdůraznit, že mimopražská komunita těchto „odloučených katolíků“ programově neusilovala o vznik Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve nýbrž využila nabízené možnosti ze strany UPŘKC k tomu, aby našla nový duchovní život. Domnívám se, že pokud by se na scéně objevila jiná církev katolického směru, tito věřící by mohli zakotvit jinde. Zdůrazňuji to z toho důvodu, že jednotlivým věřícím nejde ani tak o vytváření nové hierarchie jako spíše o možnost sdílet svoji víru, která ve svých důzřezích a věrouce není podle nich již slučitelná se stávajícím stavem v římskokatolické nebo řeckokatolické církvi. UPŘKC si věřící zvolili díky svému „programu“ spočívajícím v návratu k tradičním hodnotám katolicismu, v protestu proti stávající věrouce, zbožnosti a hierarchii katolických církví (církví spadajících pod papežský stolec) a díky vzájemným osobním přátelským vztahům.

UPŘKC nemá v současné době žádnou hierarchickou strukturu. Jejím členem je jediný kněz, a to právě pan Stanislav Cigánek (otec Václav). Se službou při mši svaté však často pomáhají spřátelení, podobně smýšlející kněží, například ze Slovenska nebo Ukrajiny (například Andrij Pylypiv, bratr Maryany Pylypiv, členky přípravného výboru, která jeho službu v ČR finančně podporuje).

2.1.1 Charakteristika učení a náboženský život UPŘKC

UPŘKC se v otázce věrouky odvolává na Písmo svaté (Bibli), apoštolskou tradici a Nicejsko-caříhradské vyznání víry. Krom toho církev ve svém Základním dokumentu odkazuje na „základní články víry UPŘKC“ (Základní dokument, čl. 2, odst. 1). Ze základního dokumentu ani jiných příložených materiálů v rámci registračního procesu však nezjistíme, co přesně se pod pojmem „základní články víry UPŘKC“ skrývá.

Stanislav Cigánek na dotaz znalce k této otázce uvedl, že základními články víry se myslí:

- Nicejsko-cařihradské vyznání víry
- všechny články víry katolické církve
- šest základních pravd
- desatero
- všechna dogmata vzešlá z koncilů

Byť došlo k upřesnění ze strany jediného duchovního, iniciátora vzniku UPŘKC a člena přípravného výboru, považují nepřesné vymezení základních článků víry UPŘKC v Základním dokumentu za nedostatek, a to zejména z toho důvodu, že jejich vyznávání je podmínkou členství v církvi

V Základním dokumentu je sice uvedeno, že „...UPŘKC má stejné články víry jako měla pravoslavná církev v prvním tisíciletí a jako měla Katolická církev téměř dva tisíce let. ...“, taková formulace je však velmi vágní a nejasná pro theology či religionisty, natož aby byla jasná pro laika, který se k církvi hlásí nebo se chce stát jejím členem. **Podle mého názoru není splněna podmínka daná par 10, odst. 3, písm. b) zákona 3/2002 Sb., o církvích a náboženských společnostech, který (ten paragraf) definuje, co musí obsahovat základní dokument církve.**

Věřoučný rozdíl mezi UPŘKC a stávající katolickou církví je v interpretaci některých článků. Vymezení se oproti modernistickým tendencím považuje UPŘKC za natolik zásadní, že je uvedla ve svém Základním dokumentu. Jednak tedy UPŘKC v Základním dokumentu konstatuje, že „Dnes přijala Katolická církev nový pohled na interpretaci Písma svatého“ (Základní dokument, čl. 2 odst. 5) a také uvádí 7 základních nových pohledů, které podle něj současná Katolická církev vyznává. Jsou to:

1. zpochybňování božství Ježíše Krista,
2. zpochybňování jedinečnosti spásy v Ježíši Kristu,
3. popírání zázraků,
4. zpochybňování reálného a historického vzkříšení Ježíše Krista,
5. relativizace hříchu a jeho následků,
6. zpochybňování pekla a věčného zavržení
7. synkretismus.

UPŘKC toto učení odmítá. Jako zásadní vidí Cigánek otázku postoje k Písmu svatému a k jiným náboženstvím. Tam, kde církev nevěří v Písmo svaté jako inspirované Boží slovo a kde vidí i v jiných náboženstvích alternativní cestu ke spáse (takové smýšlení nazývá duchem Assisi), dostává se na scestí.

Základní dokument na dvou místech odkazuje na skutečnost, že UPŘKC se hlásí k východní tradici, východnímu byzantskému ritu – viz <http://www.youtube.com/watch?v=kk5PRQMBJPo> (záznam obřadu ze Sacre Coeur v Praze – 7.1. 2012 – neveřejné video). Praktická zbožnost členů UPŘKC se odehrává zejména v malých rodinných společenstvích v domácnostech, které svým charakterem připomínají „podzemní církev“ před rokem 1989. V centru duchovního života je setkávání, vzájemné sdílení, modlitba, Písmo svaté, zpověď a mše svatá.

Kromě menších shromáždění, která jsou uskutečňována u aktivnějších rodin zapojených do práce v církvi, probíhají i větší shromáždění (viz výše). Shromáždění v pražském Sacre Coeur i v rodinách odpovídají byzantské liturgii. Shromáždění odpovídají více východní mentalitě, jsou liturgicky svázanější.

Shromáždění na Moravě svým charakterem připomínají bohoslužby protestantských církví s pietistickou zbožností. Mnohem více než slovo shromáždění se na moravská setkávání hodí slovo společenství neboť z věřících vyzařuje, že tvoří „rodinu“ či komunitu. Ve společenství je cítit velmi přátelská atmosféra, věřící se navzájem znají, jsou pohostinní k sobě navzájem i k nově

příchozím. Bohoslužby jsou liturgicky uvolněnější, chvalozpěvy jsou vedeny nejen za doprovodu klavíru, ale i jiných hudebních nástrojů, do bohoslužeb jsou zapojeny děti. Do části věnované modlitbám se může zapojit hlasitou modlitbou kterýkoliv člen shromáždění, přičemž se věřící přimlouvají svými slovy za nejrůznější problémy, ať již obecnějšího charakteru (prosba za spásu lidí) nebo naopak velmi konkrétního (prosba za uzdravení bratra či sestry ve víře z nemoci). Homilie (kázání) je výrazně opřena o biblickou pasáž, kněz ji vykládá spatra, svými slovy, snaží se o takový výklad čteného slova z Písma svatého, který by byl pro věřící oslovující a aktuální do jejich životů.

Shromáždění čítají několik desítek účastníků. Věřící jsou všech generací, převažuje generace střední 30-50 let. Po shromáždění následuje neformální část, kdy se věřící sdílejí u pohoštění i teplého pokrmu. Účastníci bohoslužeb se sjíždějí i z velkých dálek (i více než 100 km).

Zatímco v Praze díky převaze věřících z řad ukrajinských občanů je dodržován při bohoslužebných shromážděních východní rítus (byzantský), na Moravě je to rítus latinský.

Základní dokument UPŘKC příliš nepamatuje na skutečnost, že k církvi se budou hlásit ve větší míře římská katolíci, kteří by si rádi ponechali latinský rítus. Přitom skutečnost je přesně taková. Dokonce početně, dle registračních formulářů, převládají právě věřící, kteří se dříve hlásili k Církvi římskokatolické. Upřednostňování východní zbožnosti deklarované v Základním dokumentu povede buďto k jeho změně nebo k napětí mezi pražskou částí církve zaměřenou na věřící ukrajinské národnosti a částí mimopražskou, která si UPŘKC povětšinou zvolila jako svůj nový duchovní život, aniž by chtěla měnit svůj obvyklý rítus.

Církev je vedena otcem Václavem (Stanislav Cigánek). Kromě něj nemá církve žádné jiné duchovní s výjimkou externích duchovních, kteří slouží v církvi občasné (nezávislí kněží ze Slovenska nebo kněží z Ukrajiny – z UOGCC). Jeho duchovní služba spočívá v celebrování mší svatých, sloužení svátosti zpovědi, rozhovorech a pastoračním vedení. Vzhledem k tomu, že otec Václav je jediným duchovním církve a UPŘKC deklaruje svoji nezávislost na jiných strukturách, nepodléhá otec Václav žádné jiné církevní autoritě. Otec Václav se tudíž s největší pravděpodobností stane v budoucnu hlavou církve (ordinářem).

O činnosti církve se nelze dozvědět z veřejných zdrojů. Zatímco je běžné, že u jiných církví se o jejich činnosti dozvíme z internetu, vývěsek, periodik či jiným způsobem zjistit informace ohledně jejich posláních, informace o datumech a časech církevních shromáždění, zprávy z duchovního života nebo pořádaných akcí, v případě UPŘKC to není možné. UPŘKC je tak zatím spíše uzavřená pro svoji komunitu a informace si věřící vyměňují telefonicky nebo e-mailem pouze mezi sebou. O činnosti církve se lze dozvědět spíše tedy náhodně nebo prostřednictvím osobních vazeb na její členy.

Jedinou veřejnou informaci se mi podařilo nalézt na internetových stránkách rightnews.cz (<http://rightnews.cz/ukrajinska-rectkokatolicka-pravoslavna-cirkev-v-cechach>), kde je zveřejněna výzva k podpoře vzniku UPŘKC v ČR.

2.1.2 Registrační proces a jeho důvody

U všech církví, na jejichž činnost jsem měl možnost vypracovávat znalecký posudek, ale troufnu si říci, že i u všech ostatních církví probíhal registrační proces odlišným způsobem. Nikoliv procesně odlišně (to nedokážu posoudit), ale principiálně odlišně.

Jiné církve, a to jak tradiční, které zde působily před účinností zákona 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech, tak nově vzniklé, požádaly o registraci ve fázi jistého stupně stability. Prakticky to znamenalo, že církve již nějakou dobu fungovala, plnila svoji roli, měla

ustanovenou svoji strukturu i vyprofilované učení (či důrazy, na kterých stavěla), organizovala shromáždění, jejichž konání bylo díky zveřejňovaným informacím veřejnosti známo, měla ustanoveny své duchovní a jiné pracovníky pastoračních, katechetických či jiných služeb., atd. Dokumenty těchto církví, které byly předkládány MKČR při procesu registrace, tím pádem věrně popisovaly status quo (samozřejmě s výjimkami, kdy každá církev v očekávání misijního působení předpokládala rozvoj církve, její růst, zakládání církevních právnických osob atd.). Tyto církve chápou registrační proces nikoliv jako nezbytnou podmínku pro svoji existenci, protože založení církve, její existence i působení není závislé na registraci orgánem veřejné moci (srovnej Listina základních práv a svobod, čl. 16 a závěry nálezu Ústavního soudu Pl. ÚS 6/02).

V případě UPŘKC je situace odlišná. Církev se fakticky teprve rodí, nemá žádnou strukturu, nemá vydefinovanou věrouku, výkon kultu není ustálen, informace o duchovním životě nebo bohoslužbách nejsou veřejnosti k dispozici, jednotliví věřící, členové nebo sympatizanti UPŘKC nevědí, s jakým subjektem se vlastně mají identifikovat, v čem spočívá konkrétní jinakost jejich církve, kdo je jejich duchovní autoritou, jakou má církev strukturu. Proto také ministerstvu předložené dokumenty neodpovídají realitě života církve, ale jsou jakousi vizí. Nepopisují stav, jaký je, nýbrž stav, jaký by měl být. A protože není ani zřetelně ustanoven mechanismus diskuse členů církve (když je vlastně problematické i samotné členství), jednotlivé názorové skupiny uvnitř církve teprve se svými představami přicházejí, mění je „za pochodu“ atd. Ačkoliv rozumím důvodům, které věřící UPŘKC vedou k požadavku na registraci (důvody viz níže), domnívám se, že je předkládán v příliš ranném období vzniku církve a případnou registrací nebudou očekávání věřících naplněna.

Důvodem pro registraci UPŘKC je podle jejich zakladatelů legalizace či mírněji potvrzení legitimacy jejich existence a působení.

Členové církve se domnívají (dle mého názoru mylně), že po registraci nebude UPŘKC vystavena tlakům ze strany představitelů katolické hierarchie. Pravdou je, že současná UPŘKC i jednotlivé skupinky věřících, které se oddělují od místních farností, jsou tlaku vystaveni. Olomoucký arcibiskup Jan Graubner ve svém sdělení z 9.6. 2011 prohlásil: „...*Oslovují některé naše věřící se žádostí, aby vstoupili do tzv. Ukrajinské pravověrné řeckokatolické církve a pomohli zajistit potřebný počet podpisů k jejímu zaregistrování na Ministerstvu kultury v České republice. Upozorňuji, že tato tzv. církev není v jednotě s papežem. Kdo by podepsal jejich archy, ať si uvědomí, že vstupuje do schizmatické sekty...*“

Podobně mons. Ladislav Hučko, biskup, apoštolský exarcha ve svém listě z 30. ledna 2010 také označil UPŘKC, a to výslovně i tu českou, za **sektu**.

Takových prohlášení je možné nalézt více a v praxi to znamená, že věřící jsou kněžími ve svých farnostech varováni před sympatizováním, neřkuli členstvím v UPŘKC, a to mnohdy pro věřící výrazně naléhavým způsobem. Tato naléhavost dopadá na věřící, kteří se rozhodli opustit lůno své církve v takové podobě, že pochybují o svém přístupu ke spáse. Nutno poznamenat, že jsem se skutečně setkal s několika věřícími, které tento tlak přesvědčil o tom, že by měli změnit názoru na podpis podpisového archu pro registrační řízení UPŘKC.

Výše jsem uvedl, že očekávání UPŘKC toho, že se registrací se tento stav změní, je liché. Domnívám se tak z toho důvodu, že raiijní činnost UPŘKC není v současnosti prioritně nastavena směrem k nekřesťanům, ale spíše ke katolíkům, kterým je nabízena alternativa. Pokud bude UPŘKC rekrutovat své členy a stoupence z řad stávajících katolických církví, bude tlak pokračovat i nadále. Za sektáře budou označováni již jen z toho prostého důvodu, že štěpí (lat. *seco* = oddělují, sekám) stávající církve.

UPŘKC si podle mne plně neuvědomuje, že registrace ze strany MKČR nedává církvi legitimitu její existence, že tu získává sama časem tím, že přesvědčí společnost a náboženskou komunitu o tom, že má své nezastupitelné místo mezi ostatními církvemi. Neboli, jde o proces, kterým se církev etabluje, nikoliv jednorázový akt, navíc akt ze strany světské veřejné moci.

UPŘKC se domnívá, že registrací dají věřícím najevo, že církev nepůsobí v rozporu se zákonem, že věrouka neodporuje českému právu, apod. Toto očekávání zřejmě vychází ze specifika práce s věřícími ukrajinské národnosti. Ukrajinci mají mnohem větší respekt ke státní moci a něco „neschválené“ státem je automaticky vnímáno jako podezřelé, ba dokonce zakázané. Toto vnímání v kombinaci se skutečností, že Ukrajinci v ČR v drtivé většině pobývají na pracovní vízum, o jehož prodloužení musejí pravidelně žádat, vede mezi nimi k obavám, že přináležení ke státem neschválené církvi by mohlo negativně ovlivnit i jiné úkony institucí veřejné správy vůči jejich osobě (například neudělení víza na další období).

Dalším důvodem pro registraci je mít statut právnické osoby. Z pragmatických důvodů (možnost pronajmout místnost, vystupování před institucemi apod.) vidí zakládající členové církve za užitečné registrovat UPŘKC jako církev.

Za důvod registrace uvádějí představitelé UPŘKC také to, aby mohla církev plně začít fungovat. Vyrozuměl jsem, že okamžik registrace je pro církev důležitý proto, aby vůbec s některými aktivitami začala. Běžně při hovorech s věřícími se opakovala věta ve smyslu: „...*po registraci to bude jinak, pak uděláme to či ono*“. Tyto postoje vycházejí z mylné představy, že pro vnitrocírkevní život je okamžik registrace světskou mocí (ministerstvem) nějak důležitý. Zdá se mi, že členové církve očekávají od registrace něco, co jim samotná registrace nemůže poskytnout. Neposkytne jim ani ochranu před nařčeními ze sektářství, ani startovací čáru například pro vybudování církevní hierarchie. **UPŘKC se neregistruje proto, že funguje v plnosti jako církev, ale aby mohla v plnosti fungovat jako církev.**

2.2 Odpověď na otázky položené znalci

2.2.1 Otázka 1 – *Jedná se v případě Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve o církev a náboženskou společnost ve smyslu ust. par. 3 písm. a) zákona č. 3/2002 Sb. („církevního zákona“)?*

Par. 3 písm. a) zákona **definuje církev a náboženskou společnost pro účely zákona ze 3 hledisek, které můžeme seřadit dle důležitosti takto:**

- a) hledisko principiální – podstatou církve je „vyznávání náboženské víry“. Tento ideový princip je doplněn dvěma podmínkami: dobrovolnosti a kolektivity,
- b) hledisko vnějších projevů – činnost církve se navenek projevuje tak, že se věřící shromažďují, konají se bohoslužby, vyučování a duchovní služba, církev má své náboženské obřady a projevy víry,
- c) hledisko formální (institucionální) – církev má vlastní strukturu, orgány, vnitřní předpisy.

Zákon nemá ambici přinést theologicky propracovanou definici církve či náboženské společnosti. Definuje církev pro účely zákona, tedy z hlediska pragmatického, kdy smyslem registrace církve je „*stanovení určitých podmínek pro uznání jejich právní osobnosti zaručující též minimum ochrany ostatních účastníků soukromoprávních majetkových vztahů.*“ (nálezn Ústavního soudu ÚS 6/02). Církev (totéž platí o náboženské společnosti) je definována tak, aby byla registrovatelná ze strany světské moci. Nelze proto poukazovat na tradiční definice církve, které vznikaly na základě disputací theologů po řadu století. Definice typu: církev je tělo Kristovo; tajemství; viditelné i neviditelné shromáždění všech věřících po celém světě atd. by byly z hlediska zákona nepoužitelné. Takto definovanou církev nelze registrovat.

Ad a) hledisko principiální

Hledisko principiální, tedy pojetí církve či náboženské společnosti jakožto dobrovolné společnosti osob, které spojuje „**vyznávání náboženské víry**“ zákon definuje proto, aby církev a náboženské společnosti odlišil od jiných spolků nebo sdružení (občanské sdružení, politická strana, apod.). Tento transcendentní (svět přesahující) rozměr církví a náboženských společností je činí nezaměnitelnými s jiným typem sdružení.

V případě UPŘKC není nezbytné podrobit zkoumání otázku, zda vyznává náboženskou víru či nikoliv. **Z písemných materiálů předložených ministerstvu k registraci** (Základní dokument i Základní charakteristika církve) **a jejich srovnání s praxí** (což může znalec doložit na základě osobních návštěv shromáždění) **mohu konstatovat, že je nepochybné, že prvotní, nejzákladnější hledisko definice církve pro potřeby zákona UPŘKC splňuje. UPŘKC vyznává náboženskou víru, a to víru křesťanskou.** Její bližší vymezení viz výše. Jsou splněny také dvě doprovodné podmínky, totiž že se jedná o společenství (tedy nikoliv o akt jedince, ale skupiny osob) a že toto společenství vzniklo na základě dobrovolnosti (viz níže).

Ad b) vnější projevy

UPŘKC organizuje pro své věřící shromáždění nejrůznějšího typu, včetně shromáždění bohoslužebných. K vyučování dochází například v průběhu bohoslužeb, kdy jejich součástí je exegeze (výklad) biblické pasáže, na základě které kněz prezentuje základní křesťanské pravdy. Biblické pasáže interpretuje takovou formou, aby byly pro věřící srozumitelné a využitelné v osobním praktickém náboženském životě každého jednotlivého věřícího. Duchovní služba má podobu organizování shromáždění, pastorece, zpovědi, modlitby, chvály aj. Náboženské obřady a vnější projevy víry jsou zřetelné jak ve společných aktivitách (liturgie, obřad eucharistie), tak v aktivitách individuálních (modlitba, křížování, půst).

Také z hlediska vnějších projevů UPŘKC zcela naplňuje podmínky definované zákonem.

Ad c) formální (institucionální) hledisko

Nejproblematičtější je u UPŘKC hledisko formální. **UPŘKC totiž nemá zřetelnou strukturu ani ustanoveny orgány ani vnitřní předpisy.** Základní dokument církve sice organizační strukturu i orgány definuje, mají však pouze deklarativní význam, neboť v reálu neexistují. V Základním dokumentu (článek 6) je struktura popsána velmi podrobně, avšak lze ji připodobnit spíše ke stavebnímu projektu či plánu, neboť neodpovídá realitě. Podrobněji viz níže – znalecká otázka č. 4.

Zásadní otázkou tedy je, zda můžeme říci o registrujícím se subjektu, že je či není církví nebo náboženskou společností ve smyslu zákona, pokud jí deklarované orgány a organizační struktura prozatím nejsou uvedeny v život a jsou pouhou deklarací aniž by fungovaly v praxi.

S odpovědí nám pomůže odkaz na par. 10 zákona 3/2002 Sb., který hovoří o návrhu na registraci církve. V odstavci 4-5 uvedeného paragrafu se totiž připouští možnost, že registrující se subjekt doposud nemá ustaveny členy statutárního orgánu. V takovém případě má církev či náboženská společnost povinnost oznámit ministerstvu do 10 dnů od ustavení členů statutárního orgánu jejich osobní údaje v rozsahu, který zákon stanovuje.

Vzhledem k tomu, že registrující se církev je zcela autonomní v definici vlastní struktury a tuto dokonce nelze ani přezkoumávat před státními soudy (viz nálezy Ústavního soudu), lze si teoreticky představit situaci, kdy církev stanoví svoji strukturu tak, že bude zahrnovat jediný orgán, a to statutární orgán. Pokud by si registrující církev takto definovala svoji strukturu, je to její výsostné právo a nelze přezkoumávat, zda je to struktura dostačující nebo odpovídající. Existence tohoto jediného orgánu v rámci organizační struktury může být přitom pouze deklarována, přičemž fakticky ještě nemusí být personálně obsazen, aniž by to bylo na překážku zahájení registračního procesu.

Z výše uvedeného vyvozují, že navzdory tomu, že UPŘKC doposud nemá fungující vlastní strukturu a personálně obsazené orgány a strukturu či orgány jsou pouze deklarovány, lze o UPŘKC prohlásit, že se jedná o církev či náboženskou společnost ve smyslu par. 3 písm. a) zákona 3/2002 Sb.

Jiná situace by nastala, pokud by registrující se subjekt nenaplnoval principiální hledisko pojetí církve, tj. nevyznával by náboženskou víru, nebo neexistovaly žádné vnější projevy víry. V takovém případě by zákonné definici pojmu církve či náboženské společnosti neodpovídal.

2.2.2 Otázka 2 – Vyvíjí církev na území ČR činnost (tj. například bohoslužby, vyučování a duchovní služby) ve smyslu shora cit. ustanovení zákona?")?

UPŘKC vyvíjí náboženskou činnost v podobě pořádání shromáždění, povětšinou v domácnostech svých členů, které mají nejrůznějších charakter: modlitebních shromáždění, sdílení, biblického vyučování či bohoslužeb.

V Praze se zaměřuje činnost církve na působení mezi ukrajinskými křesťany vyznávající víru východní tradice, nikoliv však pouze mezi Ukrajinci. Kromě shromáždění v domácnostech pořádá církev od nového roku (2012) nedělní mše svaté v pronajatém chrámu Sacre Coeur na Smíchově.

Na Moravě se věřící scházejí taktéž většinou v rodinách. Jedenkrát v měsíci (zpravidla první neděle v měsíci) pak pořádají společná nedělní bohoslužebná shromáždění. Na tato shromáždění se sjíždějí věřící z dalekého okolí. Shromáždění mají komunitní charakter, neboť jsou spojena se společným pohoštěním, sdílením se před i po shromáždění. Bohoslužby probíhají například v Příkazech u Olomouce na statku, který je v majetku rodiny, která se k církvi hlásí. Mimopražská společenství hlásící se k UPŘKC zachovávají latinský ritus.

O činnosti UPŘKC se nelze dozvědět z veřejných informačních zdrojů (viz výše).

Přesto lze s jistotou prohlásit, že UPŘKC vyvíjí na území ČR náboženskou činnost ve smyslu par. 3, písm. a) zákona 3/2002 Sb. o církvích a náboženských společnostech.

2.2.3 Otázka 3 – Je název církve zaměnitelný s jiným názvem již registrované církve a náboženské společnosti na území ČR? Je zaměnitelnost záměrem církve či církev tuto zaměnitelnost při své činnosti využívá? Je takováto případná zaměnitelnost potenciálně nebezpečná pro jakoukoliv registrovanou církev a náboženskou společnost na území ČR (např. pro Církev řeckokatolickou), třeba tím, že by mohla poškodit její dobrou pověst?

Nově se registrující církev si zvolila název Ukrajinská pravověrná řecko-katolická církev. Důvody pro volbu jednotlivých částí v názvu jsou poměrně jasné. Základním slovem názvu je pojem „církev“, což je pochopitelné, protože UPŘKC sama sebe vnímá především jako církev (nikoliv třeba jako náboženskou společnost, řád apod.).

Slovo „katolická“ volí s odkazem na obecný význam tohoto slova jakožto „všeobecná“ – z řeckého kat holon kosmon (po celém světě rozšířená, obecná). Naopak, přímo v Základním dokumentu UPŘKC deklaruje, že pojem „katolická“ neznamená podřízenost Vatikánu (Základní dokument č. 2, odst. 1; takéž Základní charakteristika církve,).

Uvedením sousloví „řecko-katolická“ církev dává najevo, že posláním církve je vyznávat křesťanskou víru východní tradice. V Základním dokumentu církev uvádí, že „členové UPŘKC

jsou věřícími, kteří žijí podle tradice východních křesťanských církví“ (Základní dokument, č. 2, odst. 1).

Slovní spojení „řecko-katolická“ považují představitelé katolické církve v ČR za zavádějící. Pražský arcibiskup mons. Dominik Duka ve svém dopise ze dne 13. října 2011 sděluje, že název církve je podle něj v rozporu s par. 10 odst. 3, písm. a) zákona 3/2002 neboť „evokuje mylný dojem, jakoby byla jednou ze svéprávných katolických církví východního obřadu.“

Slovo „pravověrná“ užívá registrující se církve ve svém názvu proto, aby se odlišila od stávajících katolických církví podřízených Vatikánu a zároveň aby dala najevo, že navazuje na původní řecko-katolickou tradici, oproštěnou od herezí, které údajně (podle UPŘKC) stávající církevní hierarchie připouští, uznává nebo přímo hlásá.

Označení „Ukrajinská“ bylo do názvu zavedeno ze dvou důvodů. Jednak proto, že církve se z velké části (zejména pražská větev) orientuje na službu mezi věřícími ukrajinské národnosti a jednak z toho důvodu, že UPŘKC se inspiruje „duchovním probuzením a reformou církve na Ukrajině“ (rozumějme oddělení se Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve od stávající Ukrajinské řeckokatolické církve na Ukrajině).

Při volbě názvu stáli zakladatelé UPŘKC před dilematem, jak názvem zároveň vyjádřit, že se hlásí k tradici katolické víry východní tradice (předkoncilní) a zároveň se názvem odlišili, aby nebyli zaměnitelní.

Zákon 3/2002 Sb. se věnuje otázce názvu nově registrované církve či náboženské společnosti poměrně stroze. V par. 10, odst. 3 písm. a) se uvádí, že základní dokument registrované církve či náboženské společnosti musí obsahovat její název, který musí být odlišný od názvu právnické osoby, která působí na území ČR. Porovnáme-li název předmětné registrující se církve s názvy jiných, registrovaných, církví (shodu s názvem právnických osob ponechávám stranou), pak je jednoznačné, že název Ukrajinská pravověrná řecko-katolická církev se liší, a to výrazně, od názvů ostatních církví registrovaných v ČR. **Názor pražského arcibiskupa a primase českého, kardinála Dominika Duky, že UPŘKC zvolila svůj název v rozporu s par. 10 zákona o církvích a náboženských společnostech, je proto podle mne mylný.**

Zákon však při definování podmínek pro volbu názvu církve jde ještě dále. Nejen že musí mít nově registrující se církev nebo náboženská společnost název odlišný, ale dle par. 4, odst. 4 nesmí církev či náboženská společnost „*používat název, který by ji mohl podle názvu činit zaměnitelnou s registrovanou církví a náboženskou společností nebo jinou právnickou osobou.*“

Tímto směrem mříí otázky položené znalci. Je název Ukrajinská pravověrná řecko-katolická církev zaměnitelný s názvem jiné registrované církve v ČR?

Ze současných 32 registrovaných církví nebo náboženských společností nalezneme v jejich názvu shodu s UPŘKC alespoň v jednom slově u 20 z nich. Nejčastějším shodným slovem je slovo „církev“. Otázka, zda si může některá z registrovaných církví dělat nárok na to, že jako jediná může používat ve svém názvu slovo „církev“ se zdá být absurdní a nesmyslná. Ale na příkladu tohoto slova lze prokázat, že existují výrazy, na jejichž použití v názvu církve si nemůže činit výhradní právo žádná z církví. Jedná se o obecně platné a přijímané náboženské výrazy jako Bůh, Kristus, Ježíš, společenství, sbor, bratrství nebo právě výraz církev. Pokud dvě církve nebo náboženské společnosti použijí shodně některý z těchto obecných náboženských pojmů ve svém názvu, nelze se v tomto případě odvolávat proti možné zaměnitelnosti a k odlišení mezi nimi stačí pouhá rozdílnost názvu církví tak, jak ji vnímá par. 10 citovaného zákona. Fiktivním příkladem by mohly být názvy: Církev Ježíše Krista a Pravověrná církev Ježíše Krista. Obě církve takovýchto názvů jsou dle mého názoru registrovatelné, aniž by

jedna z nich mohla vznést výhradu zaměnitelnosti (mimořádně i v případech již registrovaných církví bychom našli reálné případy: např. Církev bratrská a Jednota bratrská). Odfiltrujeme-li tedy z výše uvedených 20 registrovaných církví a náboženských společností ty, u nichž se jejich název shoduje s názvem UPŘKC pouze ve slově „církev“, zůstanou nám 3 církve, kde by se mohl potenciálně vyskytnout problém zaměnitelnosti. Jedná se o církve:

- Starokatolická církev v ČR (shoda v části slova „katolická“)
- Církev řeckokatolická (shoda v sousloví „řecko-katolická“)
- Církev římskokatolická (shoda v části slova „katolická“)

Můžeme si položit podobnou otázku, jako v případě slova „církev“ i u pojmu „katolická“. Může si některá z registrovaných církví činit nárok na to, aby užívala pojem „katolická“ ve svém názvu buďto výlučně nebo s odkazem na to, že výraz „katolická“ jednoznačně zpřesňuje nebo identifikuje tuto církev napříč ostatními církvemi na světové náboženské scéně? Je výraz „katolická“ jakési know-how, na které si může dělat nárok jen konkrétní církev nebo skupina církví? Lze výraz „katolická“ považovat za jedinečnou „firemní značku“, při jejímž použití se ta či ona církev stává snadno identifikovatelnou, protože výraz „katolická“ má jednoznačný význam v dějinách ekklesiologie?

Slovo „katolická“ pochází z řeckého *kat holon kosmon* = po celém světě (rozšířená), všeobecná. Ve spojení „katolická církev“ (z řec.: *katholiké ekklesiá*) ji nalezneme již v listu sv. Ignáce Antiochijského do Smyrny někdy kolem roku 110. Výraz „katolická“ se vyskytuje například i v jednom z nejzákladnějších křesťanských věroučných textů: Nicejsko-cařihradském vyznání víry (na které se mimořádně UPŘKC ve svých dokumentech odkazuje), kde se uvádí mj.: „(Věřím) v jednu, svatou, všeobecnou, apoštolskou církev.“ (Εἰς μίαν, Ἁγίαν, καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν Ἐκκλησίαν.)

Výraz „katolická“ je velmi starý, měl obecný význam a jeho užití ve spojitosti s církví není jednoznačné. V našem církevním prostředí je nejčastěji vnímán ve spojitosti s Církví římskokatolickou. „Označení *katolická církev* se stalo synonymem pro „římskokatolickou církev“, tj. církev, která uznává postavení římského biskupa (později nazývaného papež)“. /Zdeněk Vojtíšek, Encyklopedie náboženských směrů a hnutí v České republice, str. 32/. V tomto případě by se mohlo zdát jako legitimní užití výrazu „katolická“ výhradně pro označení církví sjednocených s Římem včetně uniátských církví východního obřadu (například řeckokatolická církev).

Rozšíříme-li však náš obzor, pak zjistíme, že slovem „katolická“ se běžně nazývají také jiné skupiny církví. Například některé z episkopálních církví, které nespádají pod Vatikán, ale odvozují svoji existenci od apoštolské posloupnosti (například starokatolická církev). Není výjimečné, že i pravoslavné církve samy sebe označují jako katolické. Stejně tak řada starobylých orientálních církví se hlásí k pojmu „katolická“ (například Svátá apoštolská katolická asyrská církev Východu). Příkladů etablovaných církví s dlouhou tradicí, které nespádají pod římskokatolickou církev, bychom našli několik desítek.

Výraz „katolická“ tudíž nelze vyhradit pouze pro jednu církev ani pro církve jistého typu. Ani v našich končinách všeobecně vnímání, že pod pojmem „katolická“ se rozumí církev římskokatolická, nedává důvod vyhradit výraz „katolická“ pouze jí.

Ostatně, tento závěr registrující orgán – ministerstvo - de facto v praxi akceptoval, když uznal registraci Církve římskokatolické i Starokatolické církve v ČR, přičemž obě ve svém názvu slovo „katolická“ užívají a jejich názvy jsou foneticky velmi podobné s tím, že starokatolická církev nespadá pod Vatikán.

Domnívám se tedy, že UPŘKC není svým názvem zaměnitelná ani s Církví římskokatolickou ani se Starokatolickou církví v ČR.

Zůstává tak již pouze jediná církev, kde by mohla být vznesena námitka možné zaměnitelnosti, a to Církve řeckokatolická, neboť nově se registrující církev ve svém názvu používá sousloví „řecko-katolická“.

Řeckokatolické církve vznikly odtržením od pravoslavných církví a začleněním pod římskokatolickou církev na základě tzv. „brestlitevské unie“ roku 1596. Původně se jednalo o část pravoslavných křesťanů v Litvě a v Polsku, posléze však vznikaly řeckokatolické církve také v Itálii, Řecku, Slovensku, Rusku a jinde. Řeckokatolické církve přijímají římskokatolickou věrouku, ale zachovávají východní ritus (byzantsko-slovanský). Název „řeckokatolická“ se v těchto církvích vžil v 18. století. v ČR byl Papežem Janem Pavlem II v roce 1996 zřízen apoštolský exarchát řeckokatolické církve. V jeho čele stojí exarcha biskup mons. Ladislav Hučko. Pod názvem „řeckokatolická“ lze tedy velmi přesně identifikovat tuto konkrétní církev, která má své národní exarcháty v mnoha zemích.

Na rozdíl od výše uvedených pojmů „církev“ nebo „katolická“, které považuji za obecné a nemůže si na ně tudíž činit nárok žádná z církví a ani při registračním procesu se dle mého názoru nelze odvolávat na případnou zaměnitelnost v případě, že jsou názvy církve složené z těchto obecných náboženských výrazů, i kdyby byly názvy velmi podobné, v případě sousloví „řeckokatolická“ se naopak domnívám, že „patří“ neoddělitelně k identitě konkrétní církve, Církve řeckokatolické a jeho užití jinou církví považuji za problematické.

Tím, že registrující se Ukrajinská pravověrná řecko-katolická církev používá ve svém názvu sousloví „řecko-katolická“, tak ačkoliv je tvar sousloví mírně odlišný (pomlčka), domnívám se, že ji tímto činí zaměnitelnou s již registrovanou Církví řeckokatolickou, a to navzdory dalším dvěma přídatným jménům v názvu: Ukrajinská a pravověrná. Přídatné jméno „ukrajinská“ za přílišné rozlišení považovat nelze, neboť řeckokatolické církve v jednotlivých zemích nesou velmi často ve svých názvech národní označení (například původní Ukrajinská řeckokatolická církev). Přídatné jméno „pravověrná“ je dle mého názoru nejvýraznějším odlišením v názvu církve od Církve řeckokatolické. Ani toto rozlišení ale nic nemění na praktické zkušenosti, dle které samotní věřící například z řad Ukrajinců si snadno mohou zaměnit UPŘKC s oficiální Církví řeckokatolickou.

Při diskusi ze strany členů přípravného výboru UPŘKC (otcem Václavem a paní Jeníčkovou) bylo z jejich strany připuštěno, že název církve je problematický. Otec Václav sice deklaroval, že zaměnitelnost je málo pravděpodobná, neboť v každé liturgii se odlišnost zmiňuje v tom smyslu, že je vzpomínána hierarchie biskupů, kterou UPŘKC uznává. Nicméně vzápětí přiznává, že se stává, že věřící si nedokáží církev správně zařadit, v takovém případě je jim odlišnost vysvětlována.

Nedomnívám se však, že by tato zaměnitelnost byla ze strany UPŘKC záměrně pěstována či ji zneužívala. Její záměrem například za účelem získání nových členů církve. Naopak, vedení UPŘKC osciluje mezi dvěma tendencemi: dát najevo, že se hlásí ke východní tradici (proto je součástí názvu sousloví řecko-katolická) a zároveň dát zřetelně najevo, že nemají nic společného se stávající hierarchií pražského exarchátu (proto pomlčka mezi slovy řecko a katolický, proto výraz „pravověrná“).

Na otázku, zda je takováto případná zaměnitelnost pro Církve řeckokatolickou potenciálně nebezpečná, nedokážu uspokojivě odpovědět. Je možné, že jiná církev – v tomto případě Církve řeckokatolická – se může subjektivně cítit registrací církve, která je s ní podle svého názvu zaměnitelná, ohrožena. Například odlišným členem nebo dojmem, že ztratí dobrou pověst. Tuto obavu také sdělil exarcha Ladislav Hučko ve svém dopise ze dne 19. září 2011 adresovaném

odboru církví. Objektivitu nebezpečnosti si však netroufnu definovat, neboť nebezpečí vnímané právě ze strany již registrované církve (například odliv věřících) může jiný vidět jako přínos (například příspěvek většímu náboženskému pluralismu apod.).

Navíc, nesdílím názor některých vrcholných představitelů římskokatolické církve, že UPŘKC je sektou. Rozumím tomu, že oficiální představitelé posuzují UPŘKC z hlediska věrouky a jednoty církve a odtud vyvozují svá silná prohlášení o UPŘKC jako o sektě. Úkolem světské moci (ministerstva) a ani úkolem mým však není stavět se na stranu jedné či druhé strany sporu o náboženská dogmata a na základě jejich posouzení označovat tu či onu skupinu za sektu. Úkolem světské moci (ministerstva) je vyloučit, aby se registrací nedostalo výsostného postavení zaručující zákon 3/2002 Sb. sektě jakožto společensky nebezpečné skupině lidí. **Díváme-li se na UPŘKC z tohoto úhlu pohledu společenské nebezpečnosti, pak se v žádném případě nejedná o sektu(!).** A její vznik, bez ohledu na věroučnou odlišnost a odštěpení se, je plně v souladu s Ústavou a Listinou základních práv a svobod, která zaručuje náboženské svobody i právo své náboženství svobodně projevovat.

Nad rámec otázek položených znalci považují za důležité vyjádřit se k poslednímu vývoji ve věci názvu UPŘKC. Již v průběhu disputací s členy přípravného výboru bylo zjevné, že si jeho členové uvědomují problematičnost volby svého názvu. V té době již vedení UPŘKC dozrávalo k názoru, že by bylo vhodné název církve změnit.

Dne 31. ledna jsem obdržel od Vlasty Jeníčkové, která je zmocněna jednat jménem přípravného výboru UPŘKC e-mailem zprávu, že tohoto dne byla na MKČR doručena žádost o změnu názvu. Nově se tak bude registrovat církev pod názvem **Pravověrná katolická církev**. Oficiální podání nemám k dispozici, avšak pokud skutečně k této změně dochází a UPŘKC nevezme tuto žádost o změnu názvu v průběhu řízení zpět, pak se domnívám, že **tato podoba názvu by splňovala podmínky zákona 3/2002 Sb.**, a to paradoxně navzdory tomu, že lingvistická podoba nového názvu je zdánlivě zaměnitelnější než původní dlouhý název Ukrajinská pravověrná řeckokatolická církev.

Důvodem je argumentace, kterou uvádím výše. Na slova „církev“ ani „katolická“ nelze přiřknout exkluzivní práva žádná z registrovaných církví. Přídavné jméno „pravověrná“ by pak bylo dostatečným rozlišením od ostatních registrovaných církví.

2.2.4 Otázka 4 - Jaká je stávající organizační struktura církve? Odpovídá toto tvrzením uvedeným v základním dokumentu církve?

V odpovědi na tuto otázku se částečně odkazují na otázku 1. Organizační strukturu má UPŘKC pouze deklarovanou v Základním dokumentu, přičemž doposud není uvedena v život.

V současné době UPŘKC fakticky žádnou strukturu nemá.

UPŘKC je v době svého vzniku biskupstvím a součástí církve jsou sbory, archimandrie a monastýry (Základní dokument, čl. 6, odst. 1). V současné době však UPŘKC nemá žádného biskupa ani ustavené archimandrie či monastýry, ba dokonce ani jednotlivé sbory tak, jak je definuje sám Základní dokument. Dle Základního dokumentu jsou sbory ustanovovány hlavou UPŘKC (hlava není zatím zvolena) nebo jednotlivými biskupy (církev zatím žádné nemá) a jsou vedeny presbyterem jakožto statutárním orgánem, který je ustanovován biskupem diecéze za souhlasu „rady sboru“, která má 10 členů (Základní dokument, čl. 6, odst. 4-6).

Vedení UPŘKC očekává, že deklarovanou strukturu bude uvádět v život po registraci církve. Z mého pohledu však bude toto „oživování“ struktury velmi obtížné.

Jako příklad lze uvést ustavení statutárního orgánu, tzv. ordináře neboli hlavy církve. Podle Základního dokumentu je ordinář UPŘKC ustaven synodem (Základní dokument, čl. 4, odst. 8). Členy synodu však mohou být pouze biskupové a archimandrité (představení klášterů). UPŘKC však v současné době nemá žádného biskupa ani kláštery, takže není, kdo by tvořil synod. Bez synodu nelze ustanovit ordináře. Situaci komplikuje fakt, že biskupy jmenuje synod a jsou svěceni ordinářem a dvěma dalšími biskupy. Je tedy pravděpodobné, že UPŘKC bude ještě delší dobu fungovat v jakémsi organizačním provizoriu. Bude-li chtít UPŘKC dodržet své vlastní mechanismy ustavení orgánů v církvi dle Základního dokumentu, bude muset hledat vnější duchovní autoritu, která v UPŘKC vysvětlí biskupy (pravděpodobně se bude jednat o Ukrajinu). Dle vyjádření vedení UPŘKC (o. Václava i V. Jeníčkové) je naplnění organizační struktury záležitostí budoucnosti.

Z porovnání praktického náboženského života s dokumenty církve je nepochybné, že stávající organizační struktura církve v reálu neodpovídá deklarované struktuře v Základním dokumentu, a to téměř v žádném ohledu.

2.2.5 Otázka 5 - Má církev vazby na zahraniční církve nebo náboženské společnosti? Pokud ano, v čem tyto vazby spočívají?

UPŘKC již ve svém Základním dokumentu uvádí odkaz na církev v zahraničí, konkrétně na Ukrajinskou pravověrnou řecko-katolickou církev (UOGCC) přímo na Ukrajině, která vznikla oddělením se od stávající Ukrajinské řeckokatolické církve. Jak Základní dokument, tak i v průběhu rozhovoru se znalcem kněz Stanislav Cigánek shodně uvádějí, že UPŘKC není administrativně začleněna pod žádnou církev, a to ani pod UOGCC. UOGCC je však podle představitelů UPŘKC nositelem duchovního probuzení, které je inspirující i pro UPŘKC. Ačkoliv je v Základním dokumentu uvedeno, že v budoucnu není vyloučeno, že by česká UPŘKC podléhala vrchnímu arcibiskupovi UOGCC, Stanislav Cigánek uvedl, že to v současné době není pravděpodobné a že UPŘKC chce i nadále být nezávislou církví.

Vliv UOGCC však byl v začátcích fungování církve značný. Například samotný proces registrace spoliuicioval biskup Eliáš, což vyplývá z textu uveřejněného na internetových stránkách rightnews.cz (<http://rightnews.cz/ukrajinska-reckokatolicka-pravoslavna-cirkev-v-cechach>). Duchovní vliv je patrný i nyní. V průběhu ledna byl v České republice na návštěvě biskup UOGCC Metoděj (R. Špiřík), který sloužil 4 roky jako farář v chrámu sv. Klimenta v Praze. V průběhu svého pobytu v ČR poskytoval duchovní podporu věřícím UPŘKC. V UPŘKC však s postupem času zcela převládla tendence stát se nezávislou církví.

Kromě UOGCC má UPŘKC vazby na některé sbory římských katolíků na Slovensku, které se taktéž oddělily od stávající oficiální struktury.

Tiasm Jeníčková, která je zmocněna jednat jménem přípravného výboru, v dopise znalci ze dne 20. ledna 2012 uvádí: „Znovu bych chtěla zdůraznit, že to neznámena, že jsme podřízeni řeckokatolické církvi na Ukrajině. Využíváme na počátku jenom jeho pomoc a trváme na tom, abychom byli naprosto nezávislí na komkoliv.“

2.2.6 Otázka 6 - Jaký je vztah církve k jiným náboženským skupinám: k jiným křesťanským církvím obdobného typu, k ostatním křesťanským církvím, k nekřesťanským náboženským společnostem?

Postoj UPŘKC k jiným náboženským skupinám je rezervovaný. UPŘKC neuznává mezináboženský dialog na oficiální úrovni neboť jej vnímá jako tendenci k synkretismu, kdy se stírají rozdíly mezi jednotlivými náboženstvími a je tak popírána nenahraditelnost křesťanské cesty ke spasení, která je dle přesvědčení UPŘKC v podstatě cestou jedinou, tedy prostřednictvím víry v Ježíše Krista. Setkávání představitelů římskokatolické církve (např. papeže) s představiteli jiných náboženství (např. Dalajlámou) považují za oficiální postoj, kterým církev zpochybňuje jedinečnost křesťanské víry.

Podobně je na tom UPŘKC v postoji k jiným církvím. Rozlišuje však oficiální strukturu církve od jednotlivých věřících. Tzn., že UPŘKC se například domnívá, že současná římskokatolická církev setrvává v bludu, proto není možné s ní oficiálně spolupracovat, naopak je třeba se vůči jejímu heretickému učení vymezovat. To však neznamená, že by jednotliví věřící, členové římskokatolické církve byli nutně heretici. Naopak, s jednotlivými věřícími je schopna UPŘKC vést dialog nebo jim i poskytnout duchovní službu.

Podíl na spáse UPŘKC přiznává každému věřícímu, který přijímá Ježíše Krista jako Pána a věří v něj, byť by byl členem jiné církve (např. členem některé z letničních církví).

UPŘKC prozatím není zapojena do žádných ekumenických aktivit, byť deklaruje ochotu spolupracovat s jinými křesťany. „...*J sme otevřeni určitému přátelství či ekumenismu se všemi, kteří sdílejí s námi víceméně podobné názory...*“ (Jeníčková)

2.2.7 Otázka 7 - Lze v učení či činnosti církve vysledovat prvky národnostní, etnické nebo rasové nesnášenlivosti? Jaký má církev postoj k ostatním minoritám ve společnosti (např. sexuální menšiny) a jejich právům?

V průběhu svého znaleckého zkoumání jsem nenarazil ani na náznak jakéhokoliv projevu národnostní, etnické nebo rasové nesnášenlivosti.

Zvláštní otázkou je postoj církve k homosexualitě. UOGCC, sesterská církev na Ukrajině je v tomto ohledu publikačně velmi činná a výrazně se k tématu homosexuality vyjadřuje. Pro UPŘKC podle Cigánka není homosexualita aktuálním tématem, kterým by se musela církev zabývat. S vyjádřeními ze strany biskupů UOGCC však souhlasí a ztotožňuje se s nimi. Necítí se však povolán k tomu, aby se k tomuto tématu vyjadřoval. Podle Cigánka nastane čas vyjadřovat se k těmto společensko-etickým problémům až s ustavením synodu církve.

Církev nicméně zastává názor, že církev se musí stavět proti homosexualitě a odmítat ji jako hřích. Homosexualita věřícího je podle něj překážkou pro službu v církvi. Rozlišuje však mezi věřícím, který homosexualitu praktikuje s tím, že ji považuje za něco normálního a věřícím, který chce cítit jinou sexuální orientaci (homosexualitu), než je běžné, ale této orientaci nepodléhá a nejedná v rozporu s ní.

UOGCC se ve svých dopisech velmi často k tématu homosexuality vyjadřuje, a to mnohdy velmi agresivním slovníkem, který není pouhým konstatováním nesouhlasu. Např.: „*Homosexualismus je nejsilnější pákou k demoralizaci národů a nastoiování homodiktatury spojené s morální devastací, šířením AIDS a nakonec autogenocidou jednotlivých národů...*“ (dopis Sekretariátu Byzantského katolického patriarchátu UOGCC adresovaný vedení Ukrajinské řeckokatolické církvi ze dne 13.11. 2011). Podobná prohlášení proti homosexualitě bychom našli ve více než 400 oficiálních dopisech ze strany vedení této církve adresovaných nejrůznějším církvím a dalším institucím.

Protože však není prokazatelné spojení výše uvedených názorů na homosexualitu ze strany UOGCC s učením UPŘKC, nemá význam se touto problematikou v posudku více zabývat.

2.2.8 Otázka 8 - Jakým způsobem církev postupuje ve snaze o získání nových členů?

UPŘKC nemá zcela vyřešenou otázku členství v církvi. Vedení církve přiznalo, že se otázkou formálního členství začalo zabývat v podstatě až s úvahami o registraci církve ministerstvem kultury. Do té doby považovala UPŘKC za svého člena každého na základě jeho názorů na současné dění v církvích a na základě účasti na shromážděních. Členství je vnímáno volně. Ani v současné době nemá UPŘKC formální členství. Podle Cigánka lze pokládat za svého bratra a člena církve toho, kdo sdílí stejné názory na duchovní otázky.

Toto volné členství se ukázalo jako problematické také v průběhu registračního procesu. Stanislav Cigánek uvedl, že ví o mnohých věřících, kteří se podepsali pod registrační archy, ale již nebyli ochotni přiznat se k členství k církvi po zaslání zpětnovazebních dotazníků ze strany ministerstva.

Misie (získávání nových členů) probíhá prostřednictvím osobních kontaktů, pozváním na domácí společenství. Mezi nekřesťany zatím církev misijní činnost nevykonávala. Své členy tudíž získává mezi věřícími (katolíky), kteří nejsou spokojeni s vývojem v Církvi římskokatolické nebo Církvi řeckokatolické.

Smyslem duchovenské práce spatřuje UPŘKC mj. v tom, že hovoří s věřícími křesťany, kteří žijí svůj duchovní život pouze formálně a vede je k přemýšlení o své víře s nadějí, že z formální víry se stane víra opravdová.

2.2.9 Otázka 9 - Je přípustná mezi členy církve dílčí výhrada k některým bodům jejího učení? Jaký má případný nesouhlas s naukou církve důsledky pro věřícího?

Již z důvodu, že UPŘKC nemá zřetelně vydefinované učení, vyplývá, že členové mají po věroučné stránce mnohdy i velmi odlišné názory. Tato názorová odlišnost je podle Cigánka v církvi tolerována. Pokud by si však někdo v církvi zformuloval jiný názor, který by se odkláněl od zásadních článků víry a jejich interpretaci, mělo by setrvání v takovém postoji pro věřícího konkrétní důsledky. Nemohl by být členem církve, mohl by se sice účastnit shromáždění, nemohl by však být účasten v plnosti církevního života (například by neměl přístup k vysluhování eucharistie nebo by nemohl v církvi sloužit).

Názorového pluralismu v kuriozní podobě byl znalec svědkem např. v domácnosti rodiny Klymkovích v Praze Holešovicích, kde se účastnil bohoslužebného shromáždění v rodinném prostředí. Mši svatou celebrovali dva kněží (otec Václav a otec David) v obývacím pokoji s využitím improvizovaného oltáře. Ačkoliv se církev přísně vymezuje vůči údajným herezím současné římskokatolické církve a velmi vehementně deklaruje (i v liturgiích), že neuznává poslední dva papeže Jana Pavla II a Benedikta XVI., a nepovažuje se za podřízenou vatikánským dikasteriím, na stěně obývacího pokoje paní domu visely jak symboly Vatikánu, tak i fotografie papeže Jana Pavla II., aniž by tato skutečnost byla kněžím trnem v oku. Rodina, u níž bohoslužba probíhala, přitom patří mezi horlivé členy UPŘKC. Z toho je patrné, že členové církve nejsou ze strany vedení církve nuceni demagogicky přebírat všechny důrazy.

2.2.10 Otázka 10 - Jeví pastorační aktivity církve známky fyzického či psychického nátlaku? Vede učení nebo činnost církve k poškozování sociálních vazeb svých členů?

Znalec se v průběhu svého zkoumání neseťkal byt' jen s náznaky jednání, které by ze strany duchovních autorit nebo jiných členů církve měly charakter fyzického nebo psychického nátlaku. Znalec byl svědkem několika případů praktického duchovního života, který probíhal ve svobodném duchu, v přátelské atmosféře.

Co se týče sociálních vazeb, tak určitě nelze říci, že by učení nebo jednání církve vedlo k rušení stávajících sociálních vazeb. Spíše bude docházet k posilování stávajících sociálních vazeb, až někdy s charakterem komunitního života. Například duchovní církve doporučují při hledání životního partnera jako nejvhodnější variantu člena církve. Naopak, nepodporovali by „smíšená manželství“ (ve smyslu sňatku bezvěrce s členem církve nebo sňatku člena výrazně odlišné církve s členem církve), ačkoliv v těchto záležitostech jsou otevření výjimkám.

2.2.11 Omezuje učení nebo činnost církve právo na vzdělání nebo přístup ke zdravotní péči?

Nikoliv.

2.2.12 Jakým způsobem je církev financována?

Církev momentálně nemá příliš vysoké náklady. Ty spočívají v pronájmu chrámu, cestovného pro kněží a jiných drobných výdajích. Činnost UPŘKC je financována z darů. Dary nejsou nikterak formalizované (např. forma desátků nebo podobně). Z darů žije i v současnosti jediný duchovní církve, otec Václav, který nemá jiné civilní zaměstnání a věnuje se plně službě v církvi.

UPŘKC je podporována ze strany slovenských sborů vedených slovenskými spřátelenými kněžími. Církev momentálně nevede účetnictví ani jinou evidenci financí. Mnohé činnosti církve fungují díky osobní obětavosti jejich členů. Například výše zmiňovaná shromáždění v Příkazech u Olomouce se uskutečňují v prostorách soukromého statku rodiny, která se k církvi hlásí. Místnosti, které slouží k bohoslužebným účelům, se musejí vytopit, což zajišťuje na své náklady tato rodina.

2.2.13 Nezamlčela církev ve svém podání podstatné znaky svého učení, řídicí struktury či jiné podrobné informace?

Nikoliv

3. Závěr

Po velmi pečlivém zkoumání náboženské praxe a učení Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve dospěl znalec k těmto závěrům vyjádřeným v odpovědích na ministerstvem položené otázky:

1. Jedná se v případě Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve o církev a náboženskou společnost ve smyslu ust. par. 3 písm. a) zákona č. 3/2002 Sb. („církevního zákona“)?

Ano, v případě Ukrajinské pravověrné řecko-katolické církve se jedná o církev ve smyslu ust. par. 3 písm. a) zákona č. 3/2002 Sb. („církevního zákona“)

2. Vybívá církev na území ČR činnost (tj. například bohoslužby, vyučování a duchovní služby) ve smyslu shora cit. ustanovení zákona?

Ano, UPŘKC vybívá na území ČR činnost ve smyslu par. 3 písm. a) zákona č. 3/2002 Sb. („církevního zákona“)

3. Je název církve zaměnitelný s jiným názvem již registrované církve a náboženské společnosti na území ČR? Je zaměnitelnost záměrem církve či církve tuto zaměnitelnost při své činnosti využívá? Je takováto případná zaměnitelnost potenciálně nebezpečná pro jakoukoliv registrovanou církev a náboženskou společnost na území ČR (např. pro Církev řeckokatolickou), třeba tím, že by mohla poškodit její dobrou pověst?

Ano, název církve Ukrajinská pravověrná řecko-katolická církev je zaměnitelný s názvem již registrované církve v ČR, a to s názvem Církev řeckokatolické.

Zaměnitelnost není záměrem církve ani tuto zaměnitelnost při své činnosti nevyužívá. Zaměnitelnost může subjektivně cítit Církev řeckokatolická jako nebezpečnou, objektivně tuto nebezpečnost nelze deklarovat.

Nad rámec zadání posudku uvádím, že pokud by UPŘKC předložila změnu svého názvu v podobě Pravověrná katolická církev, pak by tento název splňoval podmínku odlišnosti a nezaměnitelnosti dle zákona 3/2002 Sb.

4. Jaká je stávající organizační struktura církve? Odpovídá tato tvrzením uvedeným v základním dokumentu církve?

UPŘKC nemá v současnosti žádnou fungující organizační strukturu. Tato struktura je pouze popsána v Základním dokumentu, není však uvedena v život.

5. Má církev vazby na zahraniční církev nebo náboženskou společnost? Pokud ano, v čem tyto vazby spočívají?

Ano, UPŘKC má vazby na zahraniční církve, a to na Ukrajinskou pravověrnou řecko-katolickou církev na Ukrajině a na některé sbory na Slovensku. UPŘKC je nezávislou církví, která neusiluje o začlenění se pod jinou církevní strukturu v zahraničí. Vliv zahraničních církví je v rovině duchovní inspirace.

6. Jaký je vztah církve k jiným náboženským skupinám: k jiným křesťanským církvím obdobného typu, k ostatním křesťanským církvím, k nekřesťanským náboženským společnostem?

Vztah UPŘKC k jiným náboženským skupinám a křesťanským církvím je rezervovaný. Odmítá mezináboženský dialog s prvky synkretismu a relativismu. Ekumenické aktivity nevykonává. Vymezuje se proti oficiální hierarchii římskokatolické církve. Je připravena spolupracovat s církvemi podobného smýšlení.

7. Lze v učení či činnosti církve vysledovat prvky národnostní, etnické nebo rasové nesnášenlivosti? Jaký má církev postoj k ostatním minoritám ve společnosti (např. sexuální menšiny) a jejich právům?

Nikoliv, v učení či činnosti církve nelze vysledovat prvky národnostní, etnické nebo rasové nesnášenlivosti. UPŘKC se necítí do ustanovení synodu povolána vyjadřovat se ke společenským problémům etické povahy, sexuální menšiny nevyjímaje.

8. Jakým způsobem církev postupuje ve snaze o získání nových členů?

UPŘKC získává nové členy mezi věřícími hlásícími se k jiným církvím nebo mezi věřícími, kteří hledají duchovní domov.

9. Je přípustná mezi členy církve dílčí výhrada k některým bodům jejího učení? Jaký má případný nesouhlas s naukou církve důsledek pro věřícího?

Ano, mezi členy UPŘKC je přípustná dílčí výhrada k některým bodům učení, pokud by se nejednalo o zásadní články víry. V případě setrvávání člena církve na odlišném názoru v závažných otázkách by to znamenalo, že by přestal být považován za člena církve. Účast na shromážděních by takovému věřícímu nebyla zapovězena.

10. Jeví pastorační aktivity církve známky fyzického či psychického nátlaku? Vede učení nebo činnost církve k poškozování sociálních vazeb svých členů?

Nikoliv, pastorační aktivity církve nejeví známky fyzického či psychického nátlaku. Učení nevede k poškozování sociálních vazeb členů církve.

11. Omezuje učení nebo činnost církve právo na vzdělání nebo přístup ke zdravotní péči?

Nikoliv, učení nebo činnost církve neomezuje právo na vzdělání nebo přístup ke zdravotní péči

12. Jakým způsobem je církev financována?

Církev je financována z dobrovolných finančních darů a díky osobní materiální obětavosti svých členů

13. Nezamlčela církev ve svém podání podstatné znaky svého učení, řídicí struktury či jiné podrobné informace?

Ne, nezamlčela.

Mgr. František Fojtík, znalec
Religionistika, ekklesiologie, sekty a nová náboženská hnutí
Branná 298, 79303, tel.: 602.739-608, e-mail: pad.gas@seznam.cz

Dodatek:

Vzhledem k tomu, že registrující se UPŘKC je církví v samém počátku svého vzniku a tudíž její stanoviska, učení, dokumenty apod. mohou být měněny v krátkém čase, je znalec připraven odpovědět na případné další otázky, které v průběhu registračního procesu mohou vyvstat.

Znalecká doložka:

Znalecký posudek podávám jako znalec jmenovaný rozhodnutím Krajského soudu v Ostravě ze dne 27.2. 2003, spr. 1347/03 pro obor školství a kultura, odvětví pedagogika se specializací religionistika, ekklesiologie, sekty a nová náboženská hnutí. Znalecký úkon je veden ve znaleckém rejstříku pod pořadovým číslem 1/1347/2011.
Znalečné a úhradu nákladů účtuji dle dokladu číslo 1A/1347/2012

Otisk znalecké pečete a podpis znalce

František Fojtík

ely
á o
ské
pro

t, zda
nosti
čení a

nsko
)?
chovi

žens'
telu
ná p
Cirk

MKCRP00488EK

Vážená paní
Ing. Pavla Bendová
Ředitelka odboru církví MK ČR
Maltézské náměstí 789/4

Ministerstvo kultury Praha 1 – Staré Město

Mons. ThDr. Ladislav Hučko
hlavní biskup apoštolský
apoštolský exarcha

Došlo: 21-09-2011

Č.j.

počet listů

Přílohy

počet listů příloh

V Praze dne 19. září 2011

Č.j. 22/11ex

Vážená paní ředitelko,

obrátili jste se na mne se žádostí o vyjádření k žádosti o registraci náboženské společnosti s názvem „Ukrajinská pravověrná řecko – katolická církev“.

Pokud se týká obsahové stránky případné budoucí činnosti tohoto subjektu, nemám aktuální znalosti o tom, co si tato „církev“ oficiálně klade za cíle. Mohu však jednoznačně předpokládat, že se jedná o již dříve známé osoby a že se jedná o stejnou snahu využití možností, které dává současný zákon o církvích a náboženských společnostech (zákon č. 3/2002 Sb.). Za iniciátory těchto snah stojí agresivní sekta Antonína Dohnala, bývalého římskokatolického kněze Olomoucké arcidiecéze, který ji opustil. Poté vstoupil do baziliánského řádu v zahraničí, kde získal své stoupence. V současnosti je nejen vyloučen z řádu, ale i exkomunikován z Katolické církve. Tato sekta vyvíjí velmi intenzivní činnost na Ukrajině s cílem co nejvíce oslabit Ukrajinskou řeckokatolickou církev. Na Ukrajině nedosáhla registrace, a proto se snaží dosáhnout ji u nás. Z výše uvedených důvodů ji nedoporučuji schválit ani pod žádným jiným názvem. Všude, kam se tito lidé dostali, způsobovali rozkol, nepokoj a napětí. O tom mohou svědčit mnozí, kteří se s nimi dostali do kontaktu.

Matoucí název nové „církve“ je jednoznačně kontroverzní, protože snahou předkladatelů žádosti je bezpochyby zavádět lidi a vzbuzovat falešný dojem, jako by to byla ještě stále katolická církev. Po gramatické stránce je to také nesprávné: spojovník (v žádném případě ne pomlčka, jak je to v tomto případě) se dává mezi dvě přídavné jména tam, kde to plní funkci spojky *a*, například přídavné jméno matematicko-fyzikální znamená matematický i fyzikální... A v jejich případě jejich církev není řecká a už vůbec ne katolická. Oni nemají nic společného s Řeckem a ještě méně s katolíky, protože oni sami už kromě všech biskupů světa „exkomunikovali“ i samotného papeže. U nich se nemůže v žádném případě jednat o ustálené spojení, jako je to v názvu naší církve. U nás se spojovník nepíše, protože z našeho původně složeného přídavného jména vzniklo ustálené spojení. Naše církev se historicky nazývá „řeckokatolická“; protože máme „řecký“ obřad a jsme katolickou církví. Termín byl zaveden ještě za vlády Marie Terezie. Používá se dodnes jako součást oficiálního názvu církve a jeho jakousi externalitou je pověst na způsob firmní značky, podle které nás všichni znají, proto bychom velice neřekli, kdyby na ní chtěl někdo parazitovat.

To je zatím vše, co jsem považoval za relevantní v této věci napsat. Pokud byste potřebovala další informace, rád je poskytnu. Je jich veliké množství.

S aktivním pozdravem

+ Mons. Ladislav Hučko
biskup-apoštolský exarcha